

การแสดงศิลปะคณะพิภูลทอง จังหวัดปัตตานี

นายเจษฎา เนตรพลับ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SENI SILAT PERFORMANCE OF PIKOON THONG TROUPE IN PATTANI PROVINCE

Mr. Jetsada Netphab

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Art Program in Thai Dance

Department of Dance

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

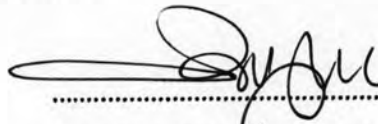
Copyright of Chulalongkorn University

490854

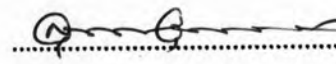
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การแสดงศิลปะคณะพิภูลทอง จังหวัดปัตตานี
โดย   นายเจษฎา เนตรพลับ
ภาควิชา   นาฏยศิลป์
อาจารย์ที่ปรึกษา   อาจารย์อนุกุล โจรนสุขสมบูรณ์

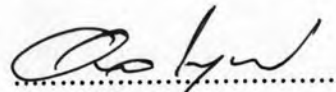

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

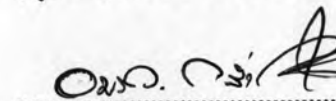

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชานณรงค์ พรุ่งโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์อนุกุล โจรนสุขสมบูรณ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สวภา เวชสุรกันย์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อมรา กล้าเจริญ)

.....กรรมการ
(อาจารย์สาวิตร พงศ์วัชร)

✓
เจษฎา เนตรพลับ : การแสดงศิลปะกระบี่พิกุลทอง จังหวัดปัตตานี (SENI SILAT PERFORMANCE OF PIKOON THONG TROUPE IN PATTANI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : อาจารย์อนุกุล โรจนสุขสมบูรณ์, 380 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องการแสดงศิลปะกระบี่พิกุลทอง จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติ พัฒนาการ องค์ประกอบการแสดง และวิธีการแสดงศิลปะของกระบี่พิกุลทอง จังหวัดปัตตานี โดยศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตจากการแสดง ภาพวีดิทัศน์ และการฝึกหัดจากผู้เชี่ยวชาญการแสดงศิลปะ

การศึกษาพบว่า ศิลปะเป็นการแสดงอย่างหนึ่งของชาวไทยมุสลิม เดิมเป็นศิลปะป้องกันตัว ซึ่งนำท่าทาง จากธรรมชาติ 4 ประเภท ได้แก่ ท่าธรรมชาติของมนุษย์ ท่าธรรมชาติของสัตว์ ท่าใช้อาวุธพื้นเมือง และท่าที่ได้ แนวคิดมาจากดอกไม้ในอุดมคติ มาดัดแปลงเป็นท่าทางในการต่อสู้ ศิลปะแพร่หลายในอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไนดารุสซาลาม สิงคโปร์ และจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา สตูล และสงขลา ศิลปะเป็นศิลปะ ป้องกันตัว เป็นศิลปะการแสดง เป็นกีฬาเพื่อนันทนาการ และเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมพื้นบ้าน

กระบี่พิกุลทองก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2526 โดยสืบทอดการแสดงมาจากศิลปะของเจ้าเมืองรามัน (ยะลา) ปัจจุบันมีผู้แสดงทั้งชายและหญิงแสดงร่วมกันจำนวน 19 คน มีอายุระหว่าง 14 - 93 ปี ผู้แสดงส่วนใหญ่เริ่ม ฝึกหัดระหว่างอายุ 9 - 15 ปี และฝึกอยู่ประมาณ 100 วัน การแสดงมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อความบันเทิง และเพื่อพิธีกรรม เพื่อความบันเทิงมี 3 ขั้นตอน และเพื่อพิธีกรรมมี 6 ขั้นตอน เพื่อพิธีกรรมมี 3 วัตถุประสงค์ คือ เพื่อไหว้บรรพบุรุษ เพื่อครอบครุศิลปะ และเพื่อแก่นบรักษาไข้ สถานที่แสดงมี 3 แบบ คือ เวทีติดดิน เวทียกพื้น และเวทีในโรงพิธี ซึ่งมีขนาดกว้าง 5 เมตร ยาว 5 เมตร และรั้วสูง 1 เมตร เครื่องดนตรีประกอบด้วยกลองแขกคู่ ปี่ชุนา และฆ้อง เพลงที่ใช้ในการแสดง คือ เพลงสรหม่าแขก

การแสดงศิลปะของกระบี่พิกุลทองมี 2 แบบ คือ ศิลปะมือเปล่า และศิลปะกริช ประกอบด้วย กระบวน ท่ารำเดี่ยว และกระบวนท่ารำคู่ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ 1. รำเดี่ยวไหว้ครุ มี 2 แบบ คือ รำไหว้ครุ 2 ทิศ และรำไหว้ครุ 4 ทิศ ผู้แสดงหลักกันรำทีละคน 2. รำคู่เชิง มี 2 กระบวนๆ ละ 3 เที้ยว ผู้แสดงรำพร้อมกันเป็น วงกลมเวียนขวา หันหน้าเข้าหากัน และยืนตรงกันหรือเหลื่อมกัน 3. รำต่อสู้ มี 3 กระบวน คือ ท่าแทง ท่าฟัน และท่าจับ กระบวนละ 2 เที้ยว ผู้แสดงรำเป็นวงกลมเวียนขวา หันหน้าเข้าหากัน และยืนตรงกันหรือเหลื่อมกัน 4. รำคู่ไหว้ครุจบการแสดง มี 1 กระบวน ผู้แสดงรำพร้อมกัน 2 ทิศ

การแสดงศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในภาคใต้ตอนล่างตลอดมา จึงควรมีการอนุรักษ์และ ส่งเสริมเพื่อให้ศิลปะเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติสืบไป

ภาควิชา นาฏศิลป์
สาขาวิชา นาฏศิลป์ไทย
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4886855335 : MAJOR THAI DANCE

KYE WORD : SENI SILAT PERFORMANCE OF PIKOON THONG TROUPE IN PATTANI PROVINCE

JETSADA NETPHAB : SENI SILAT PERFORMANCE OF PIKOON THONG TROUPE IN PATTANI PROVINCE. THESIS ADVISOR : MR. ANUKOON ROTJANASUKSOMBOON, 380 pp.

This thesis aims at studying the historical development, performing elements and performance of Silat by Pikoong Thong Troupe in Pattani province. Research methodology includes documentary, interviewing, observant of live performance, videos and training with Silat dance experts.

The study finds that Silat in a kind of Thai Muslim performance. It was originally a martial art form. It dance pattern derived from human and animal nature movements folk weapon fighting movements and symbolic movements depicting mythical flower. Silat is popular in Indonesia, Malaysia, the Philippines, Brunei Darussalam, Singapore and in Pattani, Naratiwat, Yala, Stoon and Songkhla provinces of Thailand. Silat is a martial arts, a dance, a sport and a part of folk ritual.

Silat Pikoong Thong Troupe was established in 1983. It's style derived from the Silat of the Majistrate of Raman District (Yala). The trope today comprise 19 male and female dancers age 14-93 years old. Most dancers started their practice at the age of 9-15 years old. The practice last for about 100 days. Silat performance has 2 objectives, for entertainment and for ritual. The former has 3 dance part and the latter has 6 dance sequence. Ritual Slat's objectives are for ancestor worship, paying homage to gurus, and for thanks giving. Slat stage is either a ground floor, and elevated stage or stage in the hall for ritual performance. Silat ensemble includes a pair of two side drums, an oboe and a large gong. Sramah tune is performed throughout the performance.

Silat dance of Pikoong Thong Troupe is divided into 2 types, Silat with bare hands and Silat with Kris performed by one and two dancers. Both dance types are divided into 4 parts: 1. Paying homage to gurus in 2 and 4 directions, 2. Challenging the rival, 3. fighting scene and 4. Conclusion with paying respect to the gurus.

Silat has been a part of Thai life in the South for a long time. It should be preserve as one of their precious culture.

Department   Dance
Field of study   Thai Dance
Academic Year   2006

Student's signature .....
Thesis Advisor's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องการแสดงลักษณะพิภพของ จังหวัดปัตตานี สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของอาจารย์อนุกุล โรจนสุขสมบูรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้รับความอนุเคราะห์จากศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจทานแก้ไขจนกระทั่งเนื้อหาครบถ้วนเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พิชัย แก้วขาว ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ อนุเคราะห์ข้อมูล เอกสาร และภาพถ่ายให้กับผู้วิจัย จนกระทั่งผู้วิจัยได้ศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณอาจารย์วาทิ ทรัพย์สิน ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์นำพาผู้วิจัยในการออกเก็บข้อมูลภาคสนาม จนกระทั่งผู้วิจัยได้ศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณคุณนราวดี โลหะจินดา และคุณจิตาพร แสงนิล ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล เอกสาร และภาพถ่ายให้กับผู้วิจัย จนผู้วิจัยได้ศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณคุณนิปาติเมาะ หะยีหามะ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการแปลเอกสารและถอดเทปสัมภาษณ์ภาษามลายูให้กับผู้วิจัย จนผู้วิจัยได้ศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณสถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยในการใช้เอกสาร วัสดุทัศน และภาพถ่าย จนผู้วิจัยได้ศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ที่ได้ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ประโยชน์และคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และครูอาจารย์ทุกท่าน หากมีสิ่งผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ค
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.4 คำนียามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2. ความเป็นมาและพัฒนาการของการแสดงศิลปะในจังหวัดปัตตานี.....	12
2.1 สภาพภูมิศาสตร์และพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดปัตตานี.....	12
2.2 วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของจังหวัดปัตตานี.....	24
2.2.1 ภาษาและการสื่อสาร.....	25
2.2.2 ศาสนาและความเชื่อ.....	25
2.2.3 วัฒนธรรมการแต่งกาย.....	28
2.2.4 ขนบธรรมเนียมประเพณี.....	30
2.2.5 การแสดงพื้นเมืองของชาวปัตตานี.....	35
2.3 ความเป็นมาของศิลปะ.....	37
2.3.1 ความหมายของคำว่าศิลปะ.....	38
2.3.2 ความเป็นมาของศิลปะ.....	43
2.4 พัฒนาการของการแสดงศิลปะในจังหวัดปัตตานี.....	50
2.4.1 ความเป็นมาของศิลปะในการทำสงครามสมัยโบราณ.....	51
2.4.2 ความเป็นมาของศิลปะที่ปรากฏในพิธีกรรมความเชื่อ.....	57

บทที่	หน้า
2.4.3 ความเป็นมาของศิลปะในรูปแบบของกีฬาพื้นเมือง.....	59
2.4.4 ความเป็นมาของศิลปะในรูปแบบของการแสดงพื้นเมือง.....	68
2.5 ประวัติศิลปะพิภูลทอง.....	81
2.4 สรุปความเป็นมาและพัฒนาการของการแสดงศิลปะในจังหวัดปัตตานี.....	94
3. องค์ประกอบในการแสดงศิลปะของคณะพิภูลทอง.....	102
3.1 โอกาสในการแสดง.....	102
3.1.1 การแสดงศิลปะเพื่อความบันเทิง.....	103
3.1.2 การแสดงศิลปะเพื่อประกอบพิธีกรรมศิลปะ โรงครู.....	103
3.2 สถานที่สำหรับแสดง.....	110
3.3 ผู้แสดงและขั้นตอนการสืบทอดการแสดง.....	113
3.3.1 ผู้แสดง.....	113
3.3.2 การสืบทอดการแสดง.....	114
3.4 เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบการแสดง.....	118
3.4.1 เครื่องแต่งกาย.....	120
3.4.2 อุปกรณ์.....	123
3.5 เครื่องดนตรีและเพลงประกอบการแสดง.....	124
3.5.1 เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงศิลปะ.....	124
3.5.2 เพลงประกอบการแสดง.....	129
3.6 การติดต่อการแสดง.....	133
3.7 อัตราค่าจ้างในการแสดง.....	134
3.8 สรุปองค์ประกอบในการแสดงศิลปะของคณะพิภูลทอง.....	134
4. กระบวนการทำรำศิลปะของคณะพิภูลทอง.....	141
4.1 ศัพท์เฉพาะของคณะพิภูลทอง.....	141
4.2 วิธีการแสดงของคณะพิภูลทอง.....	142
4.3 กระบวนการทำรำศิลปะมือเปล่า.....	143
4.3.1 กระบวนการทำรำไหว้ครู.....	143
4.3.2 กระบวนการทำรำคู่เชิง.....	202
4.3.3 กระบวนการทำรำต่อสู้มือเปล่า.....	219
4.3.4 กระบวนการทำรำคู่จบการแสดง.....	259
4.3.5 วิเคราะห์กระบวนการทำรำศิลปะมือเปล่า.....	275

บทที่	หน้า
4.4 กระบวนทำรำสึตะกริช.....	283
4.4.1 วิเคราะห์กระบวนทำรำสึตะกริช.....	316
4.5 สรุปกระบวนทำรำสึตะของคณะพิภูลทอง.....	317
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	326
รายการอ้างอิง.....	350
ภาคผนวก.....	354
ภาคผนวก ก ภาพการแสดงสึตะคณะพิภูลทอง.....	355
ภาคผนวก ข โครงการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “การพัฒนาการวิจัยทางด้าน- นาฏศิลป์”.....	371
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	380

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. ภาพแผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อของจังหวัดปัตตานี.....	13
2. ภาพกาลาริปายิดมือเปล่า.....	49
3. ภาพกาลาริปายิดประกอบอาวุธมีดสั้น.....	50
4. ภาพเขียนลายเส้นก้นจานสังคโลกในสมัยสมัยสุโขทัย.....	54
5. การประกอบพิธีกรรมเรียกผีตายในบพทลิวาง.....	58
6. การแข่งขันศิลปะต่อสู้บนสังเวียน.....	62
7. การแข่งขันกีฬาป็นจักสลัดในกีฬาซีเกมส์ครั้งที่ 14 ณ นครจาร์กาตา.....	67
8. ภาพขบวนแห่นกของชาวเมืองปัตตานี ในสมัยรัชการที่ 7 ปี พ.ศ. 2472.....	70
9. ภาพขบวนแห่นกของชาวเมืองปัตตานี ในสมัยรัชการที่ 9 พ.ศ. 2502	71
10. การแสดงศิลปะหน้าพระที่นั่ง ในสมัยรัชการที่ 6 ปี พ.ศ. 2458.....	73
11. การแสดงศิลปะกริชหน้าพระที่นั่งในสมัยรัชการที่ 7 ปี พ.ศ. 2472	74
12. ภาพสมาชิกคณะศิลปะพิgulทองภาพที่ 1	87
13. ภาพสมาชิกคณะศิลปะพิgulทองภาพที่ 2	88
14. ภาพสมาชิกคณะศิลปะพิgulทองภาพที่ 3	89
15. ภาพสมาชิกคณะศิลปะพิgulทองภาพที่ 4	90
16. ภาพจำลองโรงพิธีกรรมที่ใช้ประกอบพิธีกรรมศิลปะ โรงครูของคณะพิgulทอง.....	111
17. ภาพจำลองการแต่งกายของทหารมลายูในสมัยโบราณ	119
18. เครื่องแต่งกายศิลปะคณะพิgulทองแบบสวมเสื้อยัดคอกกลม.....	121
19. เครื่องแต่งกายศิลปะคณะพิgulทองแบบสวมเสื้อแขนสั้นคอกกลมผ่าหน้า.....	121
20. เครื่องแต่งกายศิลปะผู้หญิงแบบสวมเสื้อบานง.....	122
21. การแต่งกายของนักดนตรีศิลปะคณะพิgulทอง.....	123
22. ภาพกริช อุปกรณ์ประกอบการแสดงศิลปะกริชของคณะพิgulทอง.....	123
23. กลองทน ประกอบการบรรเลงในวงดนตรีศิลปะของคณะพิgulทอง.....	125
24. ฉิ่งหรือฆ้องประกอบการบรรเลงในวงดนตรีศิลปะของคณะพิgulทอง.....	126
25. ปี่ชวา ประกอบการบรรเลงในวงดนตรีศิลปะของคณะพิgulทอง.....	128
26. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 1 ท่าทำสมาธิ.....	146
27. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 2 ท่าคบเข่าขวา.....	147
28. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 3 ท่าคบเข่าซ้าย.....	148

ภาพที่	หน้า
29. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 4 ท่าชอนมือ.....	149
30. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 5 ท่าดักมือ.....	150
31. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 6 ท่าแทงมือซ้าย.....	151
32. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 7 ท่าชอนมือ.....	152
33. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 8 ท่าแทงมือขวา.....	153
34. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 9 ท่าคบเข้าขวา.....	154
35. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 10 ท่าคบเข้าซ้าย.....	155
36. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 11 ท่าชอนมือ.....	156
37. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 12 ท่าแยงหางคบมือหน้า.....	157
38. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 13 ท่าสอคมือสูง.....	158
39. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 14 ท่าคบเข้าขวา	159
40. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 15 ท่าคบเข้าซ้าย.....	160
41. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 16 ท่าชอนมือ.....	161
42. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 17 ท่าแยงหางคบมือหน้า.....	162
43. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 18 ท่าสอคมือสูง.....	163
44. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 19 ท่าคบเข้าขวา	164
45. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 20 ท่าคบเข้าซ้าย.....	165
46. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 21 ท่าชอนมือ.....	166
47. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 22 ท่าจบ จังหวะที่ 1.....	167
48. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 2 ชั้นท่าที่ 22 ท่าจบ จังหวะที่ 2	168
49. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 1 ท่าทำสมาธิ.....	172
50. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 2 ท่าคบเข้าขวา.....	173
51. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 3 ท่าเดินนาฏ.....	174
52. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 4 ท่าชอนมือ.....	175
53. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 5 ท่าแยงหางคบมือสูง.....	176
54. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 6 ท่านาฏมือ	177
55. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 7 ท่าสอคมือตั้งวงบัวบาน	178
56. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 8 ท่าคบเข้าขวา.....	179
57. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 9 ท่าเดินนาฏ.....	180
58. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 10 ท่าชอนมือ.....	181

ภาพที่

หน้า

59. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 11 ท่าแยงหางคบมือสูง.....	182
60. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 12 ท่านาฏมือ.....	183
61. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 13 ท่าสอดมือตั้งวงบัวบาน.....	184
62. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 14 ท่าคบเข้าขวา.....	185
63. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 15 ท่าเดินนาฏ.....	186
64. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 16 ท่าชอนมือ.....	187
65. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 17 ท่าแยงหางคบมือสูง.....	188
66. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 18 ท่านาฏมือ.....	189
67. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 19 ท่าสอดมือตั้งวงบัวบาน.....	190
68. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 20 ท่าคบเข้าขวา.....	191
69. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 21 ท่าเดินนาฏ.....	192
70. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 22 ท่าชอนมือ.....	193
71. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 23 ท่าแยงหางคบมือสูง.....	194
72. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 24 ท่านาฏมือ.....	195
73. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 25 ท่าสอดมือตั้งวงบัวบาน.....	196
74. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 26 ท่าคบเข้าขวา.....	197
75. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 27 ท่าเดินนาฏ.....	198
76. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 28 ท่าชอนมือ.....	199
77. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 29 ท่าจบ จังหวะที่ 1.....	200
78. กระบวนท่ารำไหว้ครูรอยสอง 4 ชั้นท่าที่ 29 ท่าจบ จังหวะที่ 2.....	201
79. ท่าเริ่มต้นกระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ท่าทำสมาธิ.....	205
80. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 1 ท่าที่ 1 ท่าคบเข้าขวา.....	206
81. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 1 ท่าที่ 2 ท่าคักมือ.....	207
82. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 1 ท่าที่ 3 ท่าตั้งมือขวา.....	208
83. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 1 ท่าที่ 4 ท่าแทงมือขวา.....	209
84. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 1 ท่าที่ 5 ท่าคบเข้าขวา.....	210
85. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 1 ท่าที่ 6 ท่าตั้งมือขวา.....	211
86. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 1 ท่าที่ 7 ท่าแทงมือขวา.....	212
87. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 2 ท่าที่ 1 ท่าคบเข้าขวา.....	213
88. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 2 ท่าที่ 2 ท่าคักมือ.....	214

ภาพที่

หน้า

89. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 2 ท่าที่ 3 ท่าแยงหางหงส์.....	215
90. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 2 ท่าที่ 4 ท่ากัน.....	216
91. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 2 ท่าที่ 5 ท่าตั้งมือขวา	217
92. กระบวนท่ารำแตกรอยสี่ ชุดที่ 2 ท่าที่ 6 ท่าแทงมือขวา	218
93. กระบวนท่าหุมนานแทงหอกท่าที่ 1 ท่าคบเข้าขวา	222
94. กระบวนท่าหุมนานแทงหอกท่าที่ 2 ท่าชอนมือ.....	223
95. กระบวนท่าหุมนานแทงหอกท่าที่ 3 ท่าแทงหมัดขวา.....	224
96. กระบวนท่าหุมนานแทงหอกท่าที่ 4 ท่าคบเข้าแทงหมัดขวา.....	225
97. กระบวนท่าหุมนานแทงหอกท่าที่ 5 ท่าแทงหมัดขวาต่อสู้อ.....	226
98. กระบวนท่าหุมนานแทงหอกท่าที่ 6 ท่าตั้งมือขวา.....	227
99. กระบวนท่าหุมนานแทงหอกท่าที่ 7 ท่าแทงมือขวา	228
100. กระบวนท่าหุมนานแทงหอกท่าที่ 8 ท่าคบเข้าขวา.....	229
101. กระบวนท่าหุมนานแทงหอกท่าที่ 9 ท่าดักมือ.....	230
102. กระบวนท่าหุมนานแทงหอกท่าที่ 10 ท่าตั้งมือขวา.....	231
103. กระบวนท่าหุมนานแทงหอกท่าที่ 11 ท่าแทงมือขวา.....	232
104. กระบวนท่าหุมนานฟันดาบท่าที่ 1 ท่าคบเข้าขวา.....	233
105. กระบวนท่าหุมนานฟันดาบท่าที่ 2 ท่าชอนมือ.....	234
106. กระบวนท่าหุมนานฟันดาบท่าที่ 3 ท่าฟันมือขวา.....	235
107. กระบวนท่าหุมนานฟันดาบท่าที่ 4 ท่าคบเข้าฟันมือขวา.....	236
108. กระบวนท่าหุมนานฟันดาบท่าที่ 5 ท่าฟันมือขวาต่อสู้อ.....	237
109. กระบวนท่าหุมนานฟันดาบท่าที่ 6 ท่าตั้งมือขวา.....	238
110. กระบวนท่าหุมนานฟันดาบท่าที่ 7 ท่าแทงมือขวา	239
111. กระบวนท่าหุมนานฟันดาบท่าที่ 8 ท่าคบเข้าขวา	240
112. กระบวนท่าหุมนานฟันดาบท่าที่ 9 ท่าดักมือ.....	241
113. กระบวนท่าหุมนานฟันดาบท่าที่ 10 ท่าตั้งมือขวา.....	242
114. กระบวนท่าหุมนานฟันดาบท่าที่ 11 ท่าแทงมือขวา.....	243
115. กระบวนท่าหุมนานคลุกฝุ่นท่ารำที่ 1 ท่าคบเข้าขวา.....	244
116. กระบวนท่าหุมนานคลุกฝุ่นท่าที่ 2 ท่าชอนมือ.....	245
117. กระบวนท่าหุมนานคลุกฝุ่นท่าที่ 3 ท่าปารัด.....	246
118. กระบวนท่าหุมนานคลุกฝุ่นท่าที่ 4 ท่าจับต่อสู้อึงหวะที่ 1.....	247

ภาพที่

หน้า

119. กระบวนทำนุमानคลุกฝุ่นท่าที่ 5 ทำจับต่อสู้จังหวะที่ 2.....	248
120. กระบวนทำนุमानคลุกฝุ่นท่าที่ 6 ทำจับต่อสู้จังหวะที่ 3.....	249
121. กระบวนทำนุमानคลุกฝุ่นท่าที่ 7 ทำจับต่อสู้จังหวะที่ 4.....	250
122. กระบวนทำนุमानคลุกฝุ่นท่าที่ 8 ทำจับต่อสู้จังหวะที่ 5.....	251
123. กระบวนทำนุमानคลุกฝุ่นท่าที่ 9 ทำแวงหางหงส์.....	252
124. กระบวนทำนุमानคลุกฝุ่นท่าที่ 10 ทำตบเข้าขวา.....	253
125. กระบวนทำนุमानคลุกฝุ่นท่าที่ 11 ทำค้ำมือ.....	254
126. กระบวนทำนุमानคลุกฝุ่นท่าที่ 12 ทำแทงมือซ้าย.....	255
127. กระบวนทำนุमानคลุกฝุ่นท่าที่ 13 ทำค้ำมือ.....	256
128. กระบวนทำนุमानคลุกฝุ่นท่าที่ 14 ทำค้ำมือขวา.....	257
129. กระบวนทำนุमानคลุกฝุ่นท่าที่ 15 ทำแทงมือขวา.....	258
130. กระบวนทำรำจบท่าที่ 1 ทำตบเข้าขวา.....	260
131. กระบวนทำรำจบท่าที่ 2 ทำชอนมือ.....	261
132. กระบวนทำรำจบท่าที่ 3 ทำปาร์ด.....	262
133. กระบวนทำรำจบท่าที่ 4 ทำโยนมือ.....	263
134. กระบวนทำรำจบท่าที่ 5 ทำเดินนาฏ.....	264
135. กระบวนทำรำจบท่าที่ 6 ทำชอนมือ.....	265
136. กระบวนทำรำจบท่าที่ 7 ทำแวงหางตบมือหน้า.....	266
137. กระบวนทำรำจบท่าที่ 8 ทำตบเข้าขวา.....	267
138. กระบวนทำรำจบท่าที่ 9 ทำเดินนาฏ.....	688
139. กระบวนทำรำจบท่าที่ 10 ทำชอนมือ.....	269
140. กระบวนทำรำจบท่าที่ 11 ทำแวงหางตบมือหน้า.....	270
141. กระบวนทำรำจบท่าที่ 12 ทำเดินนาฏ.....	271
142. กระบวนทำรำจบท่าที่ 13 ทำชอนมือ.....	272
143. กระบวนทำรำจบท่าที่ 14 ทำจบ จังหวะที่ 1.....	273
144. กระบวนทำรำจบท่าที่ 14 ทำจบ จังหวะที่ 2.....	274
145. กระบวนทำแทงกริชท่าที่ 1 ทำตบเข้า.....	286
146. กระบวนทำแทงกริชท่าที่ 2 ทำชอนมือ.....	287
147. กระบวนทำแทงกริชท่าที่ 3 ทำแทงกริชขวา.....	288
148. กระบวนทำแทงกริชท่าที่ 4 ทำตบเข้าแทงกริชขวา.....	289

ภาพที่	หน้า
149. กระบวนท่าแทงกริชท่าที่ 5 ท่าแทงกริช.....	290
150. กระบวนท่าแทงกริชท่าที่ 6 ท่าตัดมือ.....	291
151. กระบวนท่าแทงกริชท่าที่ 7 ท่าตั้งกริชมือขวา.....	292
152. กระบวนท่าแทงกริชท่าที่ 8 ท่าแทงมือขวา.....	293
153. กระบวนท่าฟันกริชท่าที่ 1 ท่าคืบเข้าขวา.....	294
154. กระบวนท่าฟันกริชท่าที่ 2 ท่าชอนมือ.....	295
155. กระบวนท่าฟันกริชท่าที่ 3 ท่าฟันกริชขวา	296
156. กระบวนท่าฟันกริชท่าที่ 4 ท่าคืบเข้าฟันกริชขวา.....	297
157. กระบวนท่าฟันกริชท่าที่ 5 ท่าต่อสู้.....	298
158. กระบวนท่าฟันกริชท่าที่ 6 ท่าตั้งกริชมือขวา.....	299
159. กระบวนท่าฟันกริชท่าที่ 7 ท่าคืบเข้าขวา.....	300
160. กระบวนท่าฟันกริชท่าที่ 8 ท่าตัดมือ.....	301
161. กระบวนท่าฟันกริชท่าที่ 9 ท่าตั้งกริชมือขวา	302
162. กระบวนท่าปาร์คท่าที่ 1 ท่าคืบเข้าขวา	303
163. กระบวนท่าปาร์คท่าที่ 2 ท่าชอนมือ.....	304
164. กระบวนท่าปาร์คท่าที่ 3 ท่าปาร์ค	305
165. กระบวนท่าปาร์คท่าที่ 4 ท่าจับต่อสู้จังหวะที่ 1.....	306
166. กระบวนท่าปาร์คท่าที่ 5 ท่าจับต่อสู้จังหวะที่ 2	307
167. กระบวนท่าปาร์คท่าที่ 6 ท่าจับต่อสู้จังหวะที่ 3.....	308
168. กระบวนท่าปาร์คท่าที่ 7 ท่าจับต่อสู้จังหวะที่ 4.....	309
169. กระบวนท่าปาร์คท่าที่ 8 ท่าจับต่อสู้จังหวะที่ 5.....	310
170. กระบวนท่าปาร์คท่าที่ 9 ท่าตั้งกริชมือขวา.....	311
171. ท่าเก็บกริชท่าที่ 1 ท่าคืบเข้าขวา.....	312
172. ท่าเก็บกริชท่าที่ 2 ท่าชอนมือ.....	313
173. ท่าเก็บกริชท่าที่ 3 ท่าตั้งกริชมือขวา.....	314
174. ท่าเก็บกริชท่าที่ 4 ท่าเก็บกริชเข้าฝัก	315
175. ท่าเชื่อมระหว่างท่าทำสมาธิและท่าคืบเข้าขวา	356
176. ท่าชอนมือในกระบวนท่ารำไหว้ครู	357
177. ท่าสอดมือสูงในกระบวนท่ารำไหว้ครู.....	358
178. ท่าแทงมือซ้ายในกระบวนท่ารำไหว้ครู.....	359

ภาพที่	หน้า
179. ทำหนุมานแยงหาง.....	360
180. ทำแทงหมัดในกระบวนทำหนุมานแทงหอก.....	361
181. ทำจับในกระบวนทำหนุมานคลุกฝุ่น.....	362
182. ทำสอกในกระบวนทำหนุมานคลุกฝุ่น.....	363
183. ทำเตะซึ่งเป็นท่าลูกไม้ในการต่อสู้.....	364
184. ทำตั้งมือขวาถือกริช ในการแสดงศิลปะกริช.....	365
185. ทำพินกริชในการแสดงศิลปะกริช.....	366
186. ทำแยงหางหงส์ ในการแสดงศิลปะกริช.....	367
187. ศิลปะมือเปล่าชายและหญิง.....	368
188. ทำจบในการแสดงศิลปะมือเปล่าชายและหญิง.....	369
189. ผู้วิจัยถ่ายภาพร่วมกับคณะพิภูลทอง.....	370

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1. แผนภูมิการสืบทอดการแสดงศิลปะของคณะพิภูลทอง.....

91